

Academic Administration Model to Promote Active Learning Management of Small Schools under Suratthani Primary Education Service Area Office 3

Praewnapa Somsab^{1*} Yanisa Boonchit¹ and Jinatta Sonsang¹

¹ Department of Educational Administration, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 65052503006@student.sru.ac.th

ABSTRACT

This research article aims to (1) study the components of academic management to promote proactive learning in small schools, (2) develop a model of academic management to enhance proactive learning in small schools, and (3) evaluate the model of academic management to support proactive learning in small schools under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 3. This study employs a mixed-methods research design with three steps: (1) studying the components of academic management to promote proactive learning in small schools, with a sample of 100 school administrators and academic heads selected using the Krejcie and Morgan table; (2) developing a model of academic management to enhance proactive learning in small schools through discussions with 8 selected experts; and (3) evaluating the model of academic management to support proactive learning in small schools, again with a sample of 100 school administrators and academic heads determined using the Krejcie and Morgan table. The tools used for data collection include a questionnaire on the components of academic management, a suitability and consistency checklist, and an evaluation form. The statistical methods used in the research include mean, standard deviation, and content analysis. The research findings reveal that: 1) the components of academic management to promote proactive learning in small schools consist of five aspects: curriculum development and implementation, teaching and learning management, assessment and evaluation, development of educational media and technology, and educational supervision; 2) the development results of the academic management model to promote proactive learning in small schools indicate that the model comprises five components: principles, objectives, implementation methods, evaluation guidelines, and success conditions; and 3) the evaluation results of the model show that feasibility, usefulness, and accuracy are at a high level, while suitability is at the highest level.

Keywords: Academic Administration, Proactive Learning Management, Small Schools

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

แพรวนภา สมทรัพย์^{1*} ญาณิศา บุญจิตร¹ และ จิณัฐตา สอนสังข์¹

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: 65052503006@student.sru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก (2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 100 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (2) การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เลือกแบบเจาะจง (3) การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 100 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ แบบตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้อง และแบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 5 ประการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการนิเทศการศึกษา 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ แนวทางการประเมินผล เชื่อมโยงความสำเร็จ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ส่วนความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, โรงเรียนขนาดเล็ก

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคมให้คนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม เป็นคนมีคุณภาพและมีคุณธรรม การศึกษาสร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มีความอดทนในการต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิตที่ต้องเผชิญให้ผ่านพ้นไปด้วยปัญญา การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังพระราชดำรัสพระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต 22 กรกฎาคม 2520 ที่ว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญ ในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว” (ปรีดา บัญย, 2564)

การบริหารงานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารการศึกษาทุกระดับมุ่งเน้นการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ ความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่สถานศึกษาต้องการ งานวิชาการเป็นตัว

ปัจจัยคุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ความสำเร็จของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ นักเรียน ดังนั้นคุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน การบริหารงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น สิ่งสำคัญคือ การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติคุณลักษณะเป็นที่เคารพศรัทธา เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารจัดการ (อัศนีย์ สุกิจใจ, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้มีนโยบายเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และให้ทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติตามนโยบายและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ก็ได้มีการลงพื้นที่เพื่อวัดผลประเมินผลทุกปีการศึกษา นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องมีการเน้นย้ำครูผู้สอนในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีการนำมาประชุมอภิปราย ประจำเดือนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้พบปัญหาที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในเรื่องการได้รับการกระตุ้นหรือส่งเสริมจากผู้บริหารไม่ต่อเนื่องภาระงานนอกเหนือการสอนของครูผู้สอนก็มีมากขึ้นไป ครูผู้สอนยังไม่มีสมาธิเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุกและมีการวัดผลประเมินผลจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ไม่สม่ำเสมอ (จันทร์จิรา จันทร์โกมุท, ชัยสิทธิ์ จุลนิล, อรวรรณ สวัสดิ์, สัมภาษณ์, 2566)

จากสภาพดังกล่าว การศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สามารถนำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนางาน บริหารงานวิชาการเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อโรงเรียนและนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
3. เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงาน วิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวนทั้งหมด 142 คน โดยที่สามารถหากรุ่นตัวอย่างได้จากการเปรียบเทียบจำนวนประชากร กับตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) แล้วสุ่มแบบสองขั้นตอน ขั้นตอนแรกมีการแบ่งกลุ่มโรงเรียนตามอำเภอ รวม 6 อำเภอ และขั้นตอนที่สอง ทำการสุ่มแบบสัดส่วน โรงเรียนละ 2 คน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 100 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์

3) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4) หาความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรง (Validity) และมีความชัดเจน โดยวิธีการหาค่าความสอดคล้องแบบ IOC โดยกำหนดเกณฑ์ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบแบบสอบถามองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีค่า IOC = 0.80 - 1.00

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) วิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

6) แก้ไข ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขออนุมัติการเก็บข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมส่งแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยใช้ Google forms เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ระดับคะแนนไว้ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และ 3) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 แบบตรวจสอบมี 1 ตอน คือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้อง และหากมีข้อเสนอแนะให้ผู้ทรงคุณวุฒิเขียนข้อเสนอแนะลงในช่องผลการพิจารณาในการปรับปรุงแก้ไข

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารายละเอียดของแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่มและนำข้อมูลจากตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยนำมาใส่เป็นข้อมูลรายละเอียดในแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันและเพิ่มเติมของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และดำเนินการส่งข้อมูลรายละเอียดโครงการวิจัยไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ข้อมูลในการนำไปศึกษาข้อมูลล่วงหน้า และนำมาร่วมดำเนินการสนทนากลุ่มในวันและเวลาตามที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นได้นำข้อมูลจากการจดบันทึกและบันทึกเสียงมาวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นการสนทนากลุ่ม และสรุปผลที่ได้รับจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันและเพิ่มเติมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวนทั้งหมด 142 คน โดยที่สามารถหากกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปรียบเทียบจำนวนประชากร กับตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) แล้วสุ่มแบบสองขั้นตอน ขั้นตอนแรก มีการแบ่งกลุ่มโรงเรียนตามอำเภอ รวม 6 อำเภอ และขั้นตอนที่สอง ทำการสุ่มแบบสัดส่วน โรงเรียนละ 2 คน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 100 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1) ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จากเอกสารและตำราที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3) สร้างแบบประเมิน โดยผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่พัฒนามาเป็นกรอบในการสร้าง

4) นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) แก้ไข ปรับปรุงแบบประเมินให้สมบูรณ์ จัดพิมพ์เป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมส่งแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องของรูปแบบ จำนวน 1 ฉบับ โดยใช้ Google forms เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินทั้งหมดที่ได้รับคืนตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อได้แบบประเมินจากผู้ตอบแล้วผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับแบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ระดับคะแนนไว้ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องในระดับมากที่สุด

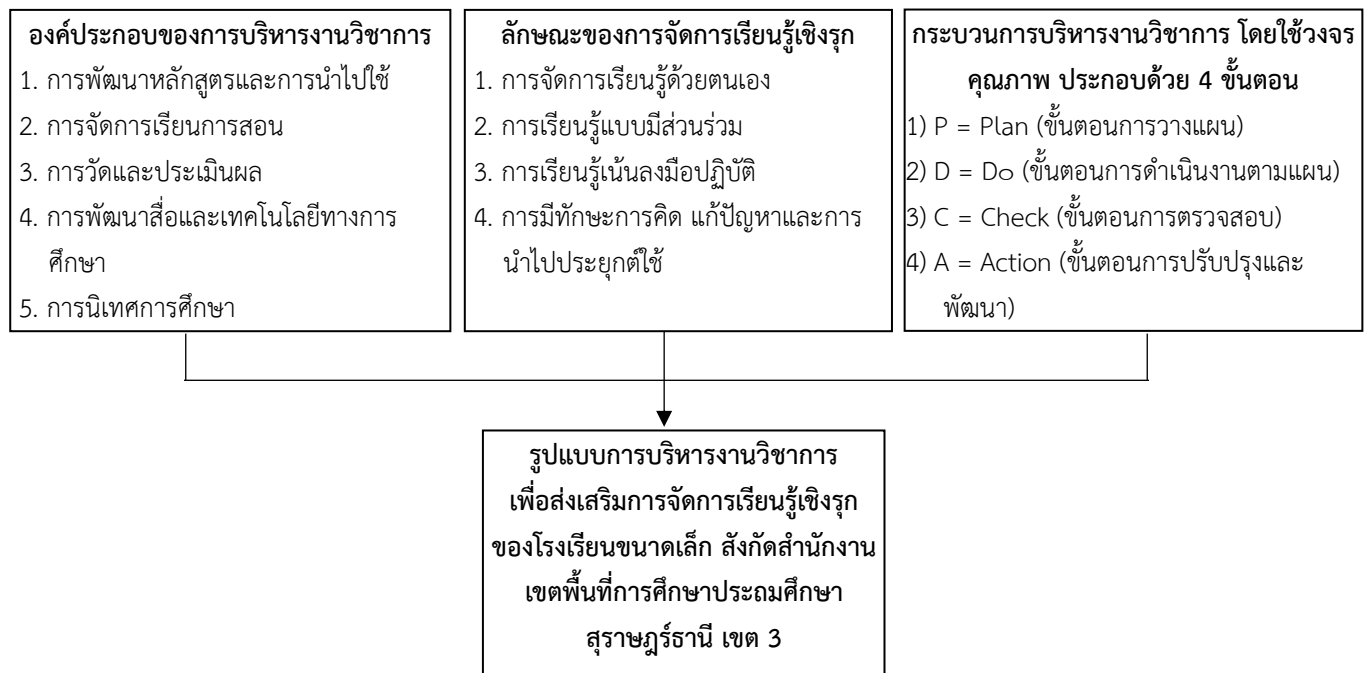
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษารูปแบบองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ผลการศึกษารูปแบบองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยการใช้แบบสอบถาม สืบหาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.52) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.54) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.51) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.52) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.54) และด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย หลักการ วัดดูประสงค์ วิธีดำเนินการ แนวทางประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการ ประกอบด้วย

1.1.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ การมีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

1.1.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) โรงเรียนได้ผลผลิต(ผู้เรียน)ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น

1.1.3 หลักประหยัด (Economy) โรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณที่จำกัด ครูและบุคลากรไม่เพียงพอ โดยใช้ทรัพยากรที่มี ไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรการบริหาร แต่ได้ผลผลิต(ผู้เรียน)ตามที่คาดหวัง

1.1.4 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) ทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนา ร่วมกันทำงาน ประสานความรู้มือในการพัฒนาผู้เรียนระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน

1.2 วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1.3 วิธีดำเนินการ

1.3.1 การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ประชุมชี้แจงวางแผนในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันทั้งสถานศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน วิสัยทัศน์ เป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ กำหนดหลักการและเป้าหมายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและคำอธิบายรายวิชาที่ทำให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลและเกณฑ์การจบการศึกษา ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาและปรับแก้ก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามแผน (Do) นำหลักสูตรสถานศึกษาออกแบบหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและประเมินการจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (Act) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรสถานศึกษา

1.3.2 การจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ศึกษาวิเคราะห์นโยบายจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก วางแผนในการดำเนินการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก สร้างความเข้าใจนโยบายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ประชุมชี้แจงแนวนโยบาย การพัฒนาเทคนิค วิธีการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่หลากหลายวิธี เช่น การทำโครงงาน การทดลอง การฝึกปฏิบัติ การประดิษฐ์ เป็นต้น แก่คณะครูแต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เรื่องการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามแผน (Do) ให้ความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิค/ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก ครูผู้สอนทุกคน ศึกษาค้นคว้า หรือ เข้ารับการอบรมทางไกลจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เรื่องเทคนิค/ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ เชิงรุก อย่างน้อย 1 รูปแบบ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่รับผิดชอบ ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือรายวิชาที่รับผิดชอบ คนละ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องและสามารถจัดการเรียนการสอนและวัดประเมินผลได้ ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างผลงานในการเรียนด้วยตนเองและรวมถึงการเก็บรวบรวมหลักฐานการจัดการเรียนรู้ ผลงานและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) นิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ดำเนินการโดย ผู้บริหาร นิเทศครูผู้สอนทุกคน อย่างน้อย คนละ 1 ครั้ง ครูวิชาการ นิเทศครูผู้สอนในช่วงชั้นที่รับผิดชอบ อย่างน้อย คนละ 1 ครั้ง และครูผู้สอน นิเทศเพื่อนครูผู้สอนในชั้นเดียวกันอย่างน้อยคนละ 1 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (Act) สรุปผลการดำเนินงาน อุปสรรค ปัญหา แนวทางแก้ไข ร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูและผู้เรียนในปีการศึกษาต่อไป จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูผู้สอนในสถานศึกษา

1.3.3 การวัดผลและการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานการวัดและประเมินผลให้ครูผู้สอนประจำวิชาทุกท่านทราบ กำหนดระเบียบแนวทางการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ตามแนวปฏิบัติการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามแผน (Do) ครูผู้สอนแต่ละวิชาดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวชี้วัดและโครงสร้างรายวิชาและจัดเก็บรวบรวมคะแนนเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) มีการตรวจสอบข้อมูลการเก็บคะแนนของผู้เรียน และนำมาตัดสินผลการเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถติดตามดูแลได้อย่างใกล้ชิด

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (Act) เมื่อทราบข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้ว สามารถที่จะดูแลผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม มีการติดตามส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลสำหรับผู้เรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์

1.3.4 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ครูจะต้องศึกษาหลักสูตร วิธีการ จัดการเรียนรู้ นโยบายของโรงเรียน จุดเน้นของโรงเรียน นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน กำหนดแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง การเลือกใช้สื่อ โดยควรมีทะเบียนคุมการผลิตสื่อและการใช้สื่อ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามแผน (Do) ครูใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้กับผู้เรียนและสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ตรวจสอบและประเมินสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยตรวจสอบจากทะเบียนคุมการผลิตสื่อและการใช้สื่อ

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (Act) พัฒนาและปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน

1.3.5 การนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนและครูผู้สอน ศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ประมวลสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการศึกษา กำหนดกรอบการประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แผนการนิเทศ สื่อ เครื่องมือนิเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามแผน (Do) นิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนด้วยรูปแบบเทคนิควิธีการที่กำหนดอย่างเป็นกันเอง โดยใช้วิธีการ ชี้แจง บรรยาย สัมภาษณ์ การตรวจสอบเอกสาร นิเทศภายนอกร่วมกับศึกษานิเทศก์ โดยใช้เทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย เช่น เทคนิคการนิเทศตามสถานการณ์ นิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดและเป็นพี่เลี้ยง เทคนิคการสอนแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและมีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ครูปฏิบัติจริง ปัญหา อุปสรรค

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (Act) เปิดโอกาสให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาตัวครูผู้สอนและผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้กระบวนการ PLC

1.4 แนวทางการประเมินผล

1.4.1 ประเมินการบริหารงานวิชาการโดยใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

1.4.2 การประชุมสนทนากลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3

1.4.3 การประเมินในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การประเมินเชิงพัฒนา (Developmental Evaluation) การใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายตามความเหมาะสมของบริบทสถานศึกษา

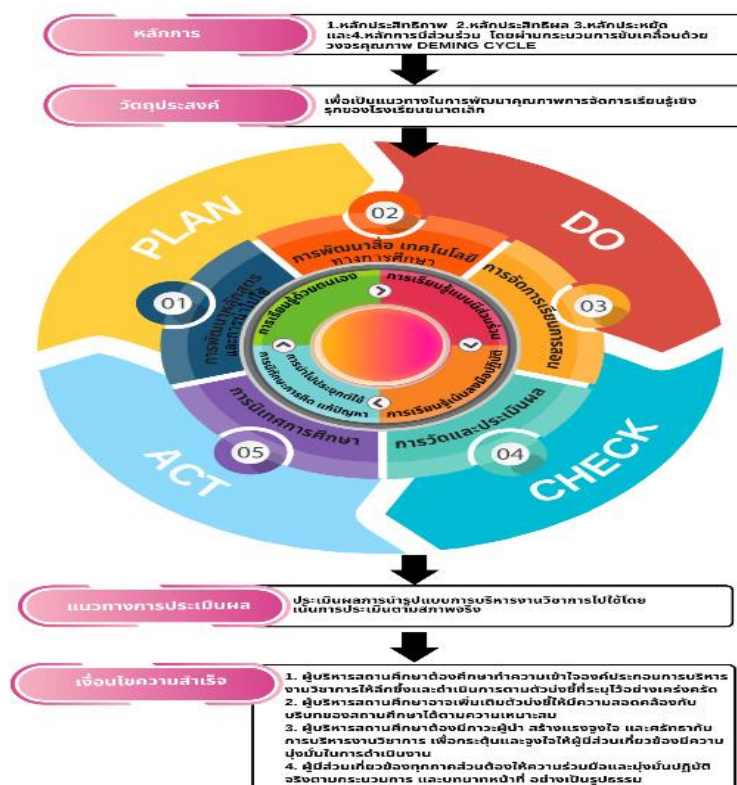
1.5 เงื่อนไขความสำเร็จ

1.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาทำความเข้าใจองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ให้ลึกซึ้งและดำเนินการตามตัวบ่งชี้ที่ระบุไว้อย่างเคร่งครัด

1.5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาอาจเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ตามความเหมาะสม

1.5.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ สร้างแรงจูงใจ และศรัทธากับการบริหารงานวิชาการเพื่อกระตุ้นและจูงใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา

1.5.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือและมุ่งมั่นปฏิบัติตามกระบวนการ และบทบาทหน้าที่ อย่างเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ยึดหลักการของวงจรคุณภาพ DEMING CYCLE (PDCA) รูปแบบการบริหารนี้ยึดหลัก 4 ขั้นตอนของวงจรคุณภาพ ได้แก่ P (Plan), D (Do), C (Check), A (Act) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการวางแผนที่รอบคอบ การลงมือทำอย่างเป็นระบบ การตรวจสอบผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มุ่งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในข้อจำกัดและศักยภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีเกณฑ์ความสำเร็จที่ชัดเจน เช่น การยอมรับจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรความสามารถในการจัดทำแผนและดำเนินงานตามแผน ตลอดจนการประเมินผลที่สะท้อนการพัฒนา ใช้แบบประเมินผลตามแนวทางการประเมินสภาพจริง ช่วยให้สามารถประเมินการนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต่อยอดการปรับปรุงได้

3. ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยการใช้แบบประเมินรูปแบบ สอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.47) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.47) ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.49) ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.47) และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

อภิปรายผล

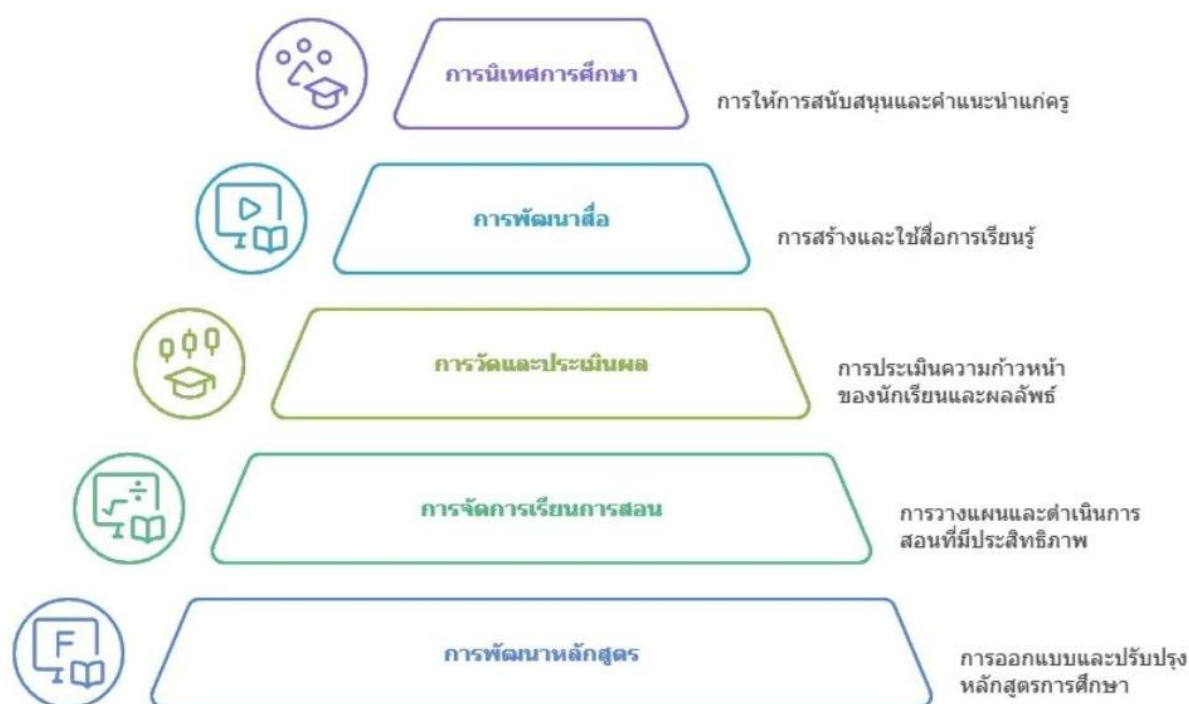
ผลจากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการที่เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกในทุกองค์ประกอบอย่างครอบคลุม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ แสดงถึงความใส่ใจในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในท้องถิ่น และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล แสดงถึงการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนที่มีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างมีระบบ และการประเมินผลที่สะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ แต่ก็มี ความพยายามในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของตนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา แสดงให้เห็นถึงการมีระบบติดตาม กำกับ และสนับสนุนครูผู้สอนในการปรับใช้การเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา แก้วมณี (2563) พบว่า องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็กมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล และการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลจากการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ แนวทางการประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจาก ในการศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีกระบวนการ ดำเนินการตามขั้นตอนโดยการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งยังศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีโครงสร้างและเนื้อหาสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จึงส่งผลให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 5 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2555) กล่าวว่า รูปแบบ เป็นลักษณะของการดำเนินงานที่จัดขึ้น อย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และความเชื่อต่าง ๆ โดยมีความครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ และได้รับการยอมรับหรือพิสูจน์ ทดสอบถึงประสิทธิภาพมาแล้ว โดยประกอบด้วย กระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญ ที่สามารถช่วยให้เป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือสามารถใช้เป็นแบบแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์

ประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัย ชารมालย์ (2559) พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ประกอบด้วยหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการพัฒนา และผลที่ต้องการ

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็กนั้นมีความสำคัญมาก โดยการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งรูปแบบจะอยู่ในคู่มือการดำเนินงานรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยคู่มือประกอบด้วยสาระสำคัญตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ การดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 การวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์ประกอบที่ 5 การนิเทศการศึกษา โดยดำเนินการผ่านกระบวนการวงจรคุณภาพ (Deming Cycle :PDCA) มาใช้เป็นโครงสร้างหลักในการบริหารงานวิชาการ เป็นแนวทางใหม่ที่จะช่วยให้การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการพัฒนาเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องการความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพสูงสุด การเน้นให้ครูมีบทบาทในการวิเคราะห์ข้อมูล ออกแบบการเรียนรู้ และประเมินผลได้เอง เป็นแนวทางใหม่ที่ตอบโจทย์โรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีทรัพยากรบุคคลจำกัด มีแนวทางการประเมินผลที่เน้นบริบทจริงของโรงเรียน และให้ครูมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการบริหาร ช่วยเสริมสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมในพัฒนาคุณภาพ และปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จโดยระบุปัจจัยสำคัญ เช่น ความพร้อมของผู้บริหาร ความเข้าใจของครู และการมีข้อมูลสนับสนุน แสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ใหม่ในการบริหารที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบแต่คำนึงถึงความเป็นจริงในพื้นที่

ภาพที่ 3 กรอบการบริหารงานวิชาการ

สรุปผลการวิจัย

องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนาแบบ คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการนิเทศการศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 5 องค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ แนวทางการประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ควรส่งเสริมและพัฒนาครู ในด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ควรส่งเสริมให้สถานศึกษานำรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างเป็นระบบ เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวได้รับการประเมินว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำแนกความคิดเห็นของครูตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2 ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่ได้รับรางวัลประเภทต่าง ๆ

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผลไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานตามรูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์จิรา จันทรโกมุท. (2566). ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไทรทอง. *สัมภาษณ์*. 11 กรกฎาคม.
- ชัยสิทธิ์ จุลนิล. (2566). รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *สัมภาษณ์*. 11 กรกฎาคม.
- ทิตนา แหมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่16). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีดา บัวยก. (2564). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนคร สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).
- สมัย ชารมาลัย. (2559). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สุพัตรา แก้วมณี. (2563). *การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).

อรรรรณ สวัสดิ์. (2566). ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. สัมภาษณ์. 11 กรกฎาคม.

อัศนีย์ สุกิจใจ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิจัยพุทธศาสตร์*, 3(1), 23-37.

Cronbach, Lee J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.